FOLIA ARCHAEOLOGICA BALKANICA

IV

In honorem professoris
Viri clarissimi ac doctissimi
Viktor Lilčić Adams

FAB vol. IV

Скопје 2018

Издавач
Филозофски факултет – Скопје
Институт за Историја на уметноста и археологија

Меѓународен уредувачки одбор
Ратко Дуев (Скопје)
Драги Митревски (Скопје)
Каролин Снајвли (Гетисбург)
Митја Гуштин (Љубљана)
Мирослав Вујовиќ (Белград)
Жаклин Бален (Загреб)
Аднан Бусалациќ (Сараево)
Људмил Вагалински (Софија)
Елица Манева (Скопје)

Главен уредник
Антонио Јакимовски

Редакциски одбор
Елизабета Димитрова
Марјан Јованов
Дафина Герасимовска
Ирена Теодора Весевска

Рецензенти
Драги Митревски
Марјан Јованов
Антонио Јакимовски
Елизабета Димитрова

Секретар на редакцискиот одбор
Јована Савевска

Лектура на македонски јазик
Вангелија Десподова

Лектура на англиски јазик
Светлана Темелковска

Превод на англиски јазик
Љубица Десподова Џуревска

Технички уредник
Никола Минов

Компјутерска подготовка
Орданче Петров
Маја Филиповска

Печати:
Мар-Саж Ташко ДООЕЛ

Тираж:
200

FOLIA ARCHAEOLOGICA BALKANICA

IV

In honorem professoris
Viri clarissimi ac doctissimi
Viktor Lilčić Adams

FAB vol. IV

Skopje 2018

Publisher
Faculty of Philosophy - Skopje
Institute of Art History and Archaeology

International editorial committee
Ratko Duev (Skopje)
Dragi Mitrevski (Skopje)
Carolyn Snively (Gettysburg)
Mitja Guštin (Ljubljana)
Miroslav Vujović (Belgrade)
Jacqueline Balen (Zagreb)
Adnan Busaladžić (Sarajevo)
Lyudmil Vagalinski (Sofia)
Elica Maneva (Skopje)

Editor-in-chief
Antonio Jakimovski

Editorial committee
Elizabeta Dimitrova
Marjan Jovanov
Dafina Gerasimovska
Irena Teodora Vesevska

Reviewers
Dragi Mitrevski
Marjan Jovanov
Antonio Jakimovski
Elizabeta Dimitrova

Secretary of the editorial committee
Jovana Savevska

Macedonian proofreading
Vangelija Despodova

English proofreading
Svetlana Temelkovska

Translation to English
Ljubica Despodova Curevska

Technical editing
Nikola Minov

Desing and computer layout
Ordanče Petrov
Maja Filipovska

Printing
Mar-Saž Taško DOOEL

Circulation:
200 copies

Издавањето на книгата е финансирано и поддржано од
Министерството за култура на Република Македонија

Издавањето на книгата е помогнато и поддржано од
Филозофски факултет - Скопје

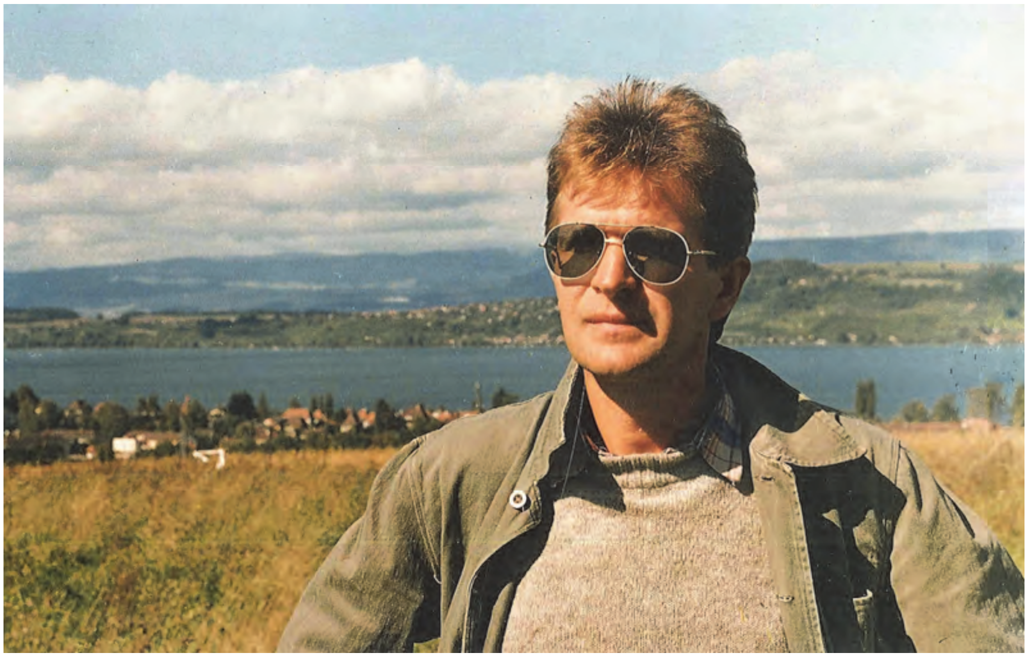

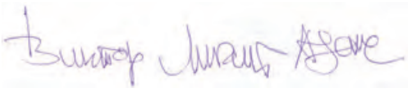

Содржина – Contents

Антонио ЈАКИМОВСКИ
Биографија на професор д-р Виктор Лилчиќ Адамс 15

Antonio JAKIMOVSKI
Biography of Professor Viktor Lilčić Adams PhD 45

Антонио ЈАКИМОВСКИ
Библиографија на професор д-р Виктор Лилчиќ Адамс 73

Елизабета ДИМИТРОВА
Виктор Лилчиќ Адамс – човекот со храбро срце 89

Elizabeta DIMITROVA
Viktor Lilčić Adams – the Man with Brave Heart 93

Марјан ЈОВАНОВ
Виктор Лилчиќ Адамс – професор, пријател, неуморен патник низ времето 97

Marjan JOVANOV
Viktor Lilčić Adams – Professor, Friend, Tireless Traveler through Time 101

Милан МИТОВСКИ
Цоне КРСТЕВСКИ
Прилог кон проучувањето на предисторијата во Кривопаланечката област – Славиште 105

Boris KAVUR
Martina BEČIĆ KAVUR
Celts on Their Way to the "South" – Once Again Discussing Some Finds from the Balkans 149

Antonio JAKIMOVSKI
Dejan KEBAKOSKI
Kale Lokveni 169

Dragi MITREVSKI
The Royal Palace in Bylazora 179

Boško ANGELOVSKI
Evolution of the Cutting Swords and Review of the Machaira Type of Sword from the Republic of Macedonia 195

Antonio JAKIMOVSKI
Duško TEMELKOSKI
Complex of the Archaeological Sites of Staro Bonče 205

Svetla PETROVA
Unique Roman Corinthian Capital from the 'Quarries of Trajan' Near Parthicopolis 257

Adnan BUSULADŽIĆ
An Unpublished Chance Find of a Roman Pharmaceutical/Cosmetics Weighing Scale from the Unrecorded Site of Gradina in Lashva Nr. Zenica 271

Dafina GERASIMOVSKA
The Nymphaea in the Concept of Roman Profane Buildings in Stobi 285

Svetla PETROVA
Trajče NACEV
The Sarcophagus with Amazonomachy from Bargala 299

Ванчо МИЛОШЕВСКИ
Три колективни наоди од театарот во Скупи 315

Elizabeta DIMITROVA
The Unpretentious Crypto Avant-Garde or How did the Early Christian Practitioners Envisage Art (Ideological Approach, Concepts, Creation) 337

Irena Teodora VESEVSKA
Ascending from Blood: Early Christian Architecture, Ancient Theatre and the Cult of the Martyrs 363

Miško TUTKOVSKI
Paintings in the Old Episcopal Basilica in Stobi – Analyses of the Technical-Technological Characteristics 377

Ordanče PETROV
A Newly Discovered Early Christian Barrel-Vaulted Tomb in Demir Kapija 405

Христијан ТАЛЕВСКИ
Проблемот на рановизантиската населба и прашањата за Средниот век во Стоби – крај или само културен пад и континуитет – 427

Игор ШИРТОВСКИ
Исар – Жаркаша – алка во рановизантискиот оптички телеграф од Демир Капија кон Тесалоника, во светлина на најновите истражувања 467

Киро РИСТОВ
Маркови Кули Скопје – Источно подградие 483

Zrinka MILEUSNIĆ
Vesna BIKIĆ
Research Potential of Skopje Fortress for Ottoman Archaeology 515

Duško CVETANOV
The Significance of the Thermal Springs near the Bansko Village (Strumica Region) in the Medieval and the Ottoman Period - The Fortress Termitsa (Θερμιτζα), the Episcopate Headquarters and the Doljani Market - 531

Jane KLEKOVSKI
The Influence of Roman Pagan Rites in the Contemporary Funerary Rites in the Republic of Macedonia 551

Elica MANEVA
Римски театар Скупи // Roman Theatre Scupi, ed. Antonio Jakimovski (Skopje, 2017) 565

Антонио ЈАКИМОВСКИ

БИОГРАФИЈА НА ПРОФЕСОР Д-Р ВИКТОР ЛИЛЧИЌ АДАМС

УДК: 929Лилчиќ Адамс, В.

16. 05. 1956 год. Роден во Скопје, Република Македонија, СФР Југославија.

Потекло и семејство

Татко: Првољуб Милосав Лилчиќ

Мајка: Вера Павловна Новиков Лилчиќ

Татко: Првољуб Лилчиќ (09.05.1932-02.2014), роден во Скопје, како син на Милосав Лилчиќ /(М. син на Бора, овој син на Илија XIX в.) и Сибинка Лилчиќ, од Лапово, Србија/ и Нада Баланчевска, родена во Скопје). Првољуб Лилчиќ, со српско и македонско потекло бил новински работник во НИК Наша Книга во Скопје. Се школувал во Скопје и во Крушевац.

Милосав Бора Лилчиќ, дедото на Виктор (се школувал во Ниш и во Белград), вработен во Пиротехника Скопје, а потоа во Македонски железници управувач на шинобус.

Нада Баланчевска Лилчиќ, бабата на Виктор, била домаќинка од родителите Спиро (село Баланци во Центар Жупа) и Златана (Неродимље, Косово) Баланчевски. Таткото на Спиро, Ѓорѓија Баланчевски се отселил од Баланци во 1880 год. (сп. Б. Русиќ, Жупа, Дебарска, Скопље 1957, 103) во Неродимље, потоа во Скопје (фурна кај денешната Универзална сала) и потоа во Ѓорче Петров.

Мајка: Вера Павловна Новикова, родена (14.02.1932 год.) во Белград (ќерка на Павле Леонидович Новиков, роден во Петерсбург, царска Русија и Вера Михајловна Исаев, родена во Полтава.

Вера Павловна Новикова со руско и шетландско потекло (архипелаг Шетланд, денес во рамките на Англија), пензионирана како фармацевт во локалната аптека во Ѓорче Петров.

Павле Леонидович Новиков (роден во Петерсбург 30.07.1902 год.- починал во Скопје 17.04.1991 год.), таткото на Вера П. Новикова се школувал во Петерсбург, Апатин и Љубљана. Дипломирал како рударски инженер на Техничкиот

факултет во Љубљана во 1927 година и потоа работел во повеќе рудници во СФРЈ (Трепча, Мајданпек, Радуша и други). Павле бил син на Леонид Пјотрович Новиков, правник и новинар (со втората сопруга Елена Ив. Огоренко), а овој син на Пјотр Фјодорович Новиков (1878-1951 год.) од Астрахањ, од таткото Фјодор (Теодор) Новиков и сопруга со киргиско потекло.

Татко на Вера М. Исаева бил полковникот Михаил Константинович Исаев (починал во Париз на 18 јануари 1957 год.).

Мајката на Вера П. Новикова, Вера М. Исаева (родена во Полтава во Украина 01.08.1905-28.01.1979 год.) потекнува од руско офицерско семејство. Дедото на Вера М. Исаева по мајката Вера Викторовна Адамс, бил Виктор Романович Адамс, гардемарин – поморски офицер за навигација, син на контраадмиралот Ромбарт / Роман Александрович Адамсен / Адамс (офицер за навигација во историски забележаната руска царска експедиција на бродовите Мирниј и Восток околу Антарктикот 1819-1822 под команда на Естонецот Тадеј Тадеевич Белингзгаузен). Ромбарт/Роман бил син на Александар Ромбартович Адамсен, кап. I класа, син на Ромбарт Василевич Адамсен, преведувач од англиски во Адмиралитетот во Кронштат, а овој бил син на Вилхелм Василиј Адамсен (1700-) од Шетланд, пензиониран како кап. I класа во руската царска морнарица.

21. 11. 1982.	оженет со Јелена Маневска Ѓапиќ,
1982-1988.	ќерка Милена Лилчиќ.
1986-2014.	син Саша Лилчиќ, крстен Александар
2012.	внука Срна Лилчиќ

Школување

1963-1970. Основно училиште „Мирче Ацев“ во Ѓорче Петров

1970-1974. Средно училиште – гимназија „Кочо Рацин“ во Ѓорче Петров.

1974-1978. Прв степен студии на Филозофскиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, диплома на историчар со уметност и археологија на Наставно-научната студиска група за историја на уметноста со археологија.

1986. Втор степен студии – магистратура, на Филозофскиот факултет во Скопје, со темата: Античка градежна керамика во С.Р. Македонија, Скупи, Стоби, Хераклеја и Стибера, одбранета на 09.06. 1986 год.

2000. Трет степен студии – докторат, на Филозофскиот факултет во Белград, Оддел за археологија, со темата: Архитектонска камена пластика во Република Македонија од I-VI век.

Нострификација на белградската диплома доктор по археолошки науки на Филозофскиот факултет во Скопје, Решение бр. 09-1137/3 од 31. 10. 2000 г.

Служба

1. (1982-1988) Библиотекар на Институтот за историја на уметност и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје (Решение бр. 04-1279/3-82 од 18.01. 1982 год.).

2. (15. 03. 1988-2000 год.) Асистент на Филозофскиот факултет во Скопје, предмети: Класична археологија I, Класична археологија II.

3. (27. 10. 1988 год.) Предавач по предметот Вовед во археологија за I наставна година.

4. (27. 10. 1988-учебната 1997/8 год.) Предавач по предметот Вовед во историја на уметност, предавања и вежби.

5. (01.10.2000 год.) Предавања и вежби по предметот Нумизматика, дел од Класична археологија I (1 час неделно).

6. Избор во звањето доцент на Филозофскиот факултет, Скопје на 22.02. 2001 год. Избор во звањето доцент по предметите Класична археологија II и Вовед во археологија (ФЗФ Скопје, Договор за работа бр. 04-379 од 06. 03. 2001 год.).

7. Избор во звањето вонреден професор на Филозофскиот факултет, Скопје на 23. 02. 2006 год. Избор во звањето вонреден професор за научните области и предмети: Вовед во археологија (Вовед во археологија I и Вовед во археологија II), Нумизматика: грчка и римска (раноантичка нумизматика и нумизматика на Рим и рана Византија), Римска археологија и провинцијална (Римска археологија I и Римска археологија на Република Македонија) и Методологија на кабинетските археолошки истражувања на Институтот за историја на уметност и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје со Одлука бр. 04-1087/05 од 28. 02. 2006 год.

8. Избор во звањето редовен професор на Филозофскиот факултет, Скопје, на 17. 11. 2010 год. Избор во звањето редовен професор за научните области (дисциплини): Општа археологија, Нумизматика, Класична археологија: старогрчка и римска култура; Римска провинциска култура и Археолошка картографија и топографија, на неопределено време од денот на изборот, Институтот за историја на уметност и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје со Одлука бр. 04-1440/1 од 18. 11. 2014 год.

Функции и работни, управни именувања

1. Раководител на Институтот за историја на уметност и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје, 09.03. 2004-03.2005 год. (ФЗФ, Одлука бр. 02-57 /3 од 09.03. 2004 год.)

2. Заменик раководител на постдипломските студии на Институтот за историја на уметност и археологија од 01.10.2005-30.09.2009 год. ФЗФ, Одлука бр. 09 -641/3 од 07.07. 2005 год.

3. Директор на Управата за заштита на културното наследство, орган при Министерството за култура на Република Македонија (Решение за именување директор на УЗКН бр. 23-5591/1 од 30. 07. 2013 год. на м-р Никола Груевски, претседател на Владата на Република Македонија; Решение за разрешување од должноста директор на УЗКН бр. 24-4603/1 од 03. 07. 2017 год. на г-н Зоран Заев, претседател на Владата на Република Македонија). 30.07.2013-04.08.2017 год.

4. Претседател на Управниот одбор на НУ Археолошки музеј на Македонија, Скопје во 2012 и 2013 година.

5. Член на Управниот одбор на Републички завод за заштита на спомениците на културата/денес Национален конзерваторски центар од 27.01.2003 год.

6. Претседател на Комисијата за музејска дејност при Министерството за култура на Република Македонија (со одлука на Господин Благоја Стефановски, министер за култура на Р. Македонија). Од јули 2005 год..

7. Член на стручниот тим при Министерството за култура на Република Македонија за подготовка на подзаконскиот акт „Правилник за археолошки истражувања“, што ја оформи првата верзија на Правилникот од 15.11.2004 год. (Решение на УЗКН бр. 0201-82/4 од 01.10.2004 год.). Од 01.10.2004 год.

8. Член на Научен борд за научни археолошки истражувања на локалитетот Стоби (Одлука бр. 02-845 од 04. 07. 2002 год. на Републички завод за заштита на спомениците на културата). Од 04.07.2002 год.

9. Член на Организационен одбор за реализација на Проектот: Самоиловата држава во историската, военополитичката, духовната и културната традиција на Македонија, Решение на Завод и музеј Струмица, бр. 03-205/1 од 04.04. 2014 год.

Менторирање кандидати на II циклус студии – магистратури

Финализирано менторирање на кандидатите магистри: Сузана Котовчевска, Антонио Јакимовски, Трајче Нацев, Маја Басотова, Маја Хаџи-Манева, Сања Битрак, Миле Велчовски, Гордана Јанева, Ванчо Милошевски.

Менторирање кандидати на III циклус студии - докторати

Финализирано менторирање на кандидатите доктори: м-р Антонио Јакимовски, м-р Трајче Нацев, м-р Бошко Ангеловски.

Ментор на поголем број дипломски трудови, одбранети на Филозофскиот факултет во Скопје при Институтот за историја на уметност и археологија.

Главен рецензент или член на комисии за избори во наставно-научни звања на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“, Филозофски факултет, Скопје

на Антонио Јакимовски, Никос Чаусидис, Марјан Јованов,

Член на комисии за одбрана на докторати на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“

на Марјан Јованов, Драгиша Здравковски, Бранислав Ристески, Роберт Петковски, Бобан Петровски, Тони Филиповски, Ирена Стефоска, Сања Ивановска, Стевче Тодоровски

Член на комисии за одбрана на магистратури на Филозофскиот факултет, Скопје

на Миша Ракоција, Ирена Теодора Петровска, Александра Папазова, Горан Санев, Лилјана Шаламанов-Коробар, Сања Ивановска, Сарита Карпузова, Лена Поповска, Јане Клековски, Никица Корубин.

Член на комисии за оценки и усвојувања на извештаите на магистерски трудови

на Анита Василкова (ФЗФ Одлука бр. 09-30/03, 11.06.2007 год., 04.07.2007 год.); Бошко Ангеловски (ФЗФ, Одлука бр. 09-26/07, 04.07.2007 год.); Маја Басотова (ФЗФ, Одлука бр. 09-2/05, 12.06.2009 год.); Миша Ракоција (ФЗФ, Одлука бр. 09-29/07, 27.10.2008 год.); Љиљана Шаламанов-Коробар (ФЗФ, Одлука бр. 09-61/07, 15.05.2008 год.); Гордана Јанева (ФЗФ, Одлука бр. 09-44/07, 12.06.2009 год.); Мишко Тутковски (ФЗФ, Одлука бр. 09-200/11 од 20.04. 2012 год.).

Член на комисии за утврдување на оспособеност на кандидатот за научна работа и утврдување на подобност на темата за докторска дисертација

на м-р Марина Ончевска Тодоровска, канд. д-р (ФЗФ Одлука бр. 0903-764/4 од 05.07. 2004 год.); м-р Силвана Блажевска (Одлука бр. 0903-1523/08 од 22.12.

2008 год.); м-р Ефтимија Павловска (Одлука бр. 0903-650/09 од 15.06.2009 год.); м-р Роберт Петковски (ФЗФ, Одлука бр. 0903-274/09 од 15.06.2009 год.); м-р Бранислав Атанасоски (ФЗФ, Одлука бр. 0903-1579/07 од 10.01.2008 год.); м-р Бошко Ангеловски (ИНИ, Одлука бр. 10-373/15 од 01. 12. 2008 год.).

Член на комисии за одобрување теми и оценки на докторати на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“

на м-р Марина Ончевска Тодоровска (ФЗФ, Одлука бр. 0903-764/04, 27.10. 2008 год.); м-р Марина Стефоска (ФЗФ, 0903-1395/03, 07.06.2007 год.); м-р Бранислав Атанасоски (ФЗФ, Решение за тема бр. 04-10, од 07.04.2007 год.); м-р Ефтимија Павловска; м-р Силвана Блажевска; м-р Драгиша Здравковски (ФЗФ, Одлука бр. 0903-971/04 од 26. 04. 2006 год.).

Член на комисии за оценка и одбрана на докторати на Белградскиот универзитет, кандидати:

Д-р Снежана Филипова (одбранет на 19. 01. 2005 год.); д-р Звонимир Николовски (Одлука бр. 05/4-02 бр. 1567/1-XI/1 од 15.11.2007 год., одбранет во февруари 2008 год.).

Член на комисии за избори во наставнички / професорски звања:

Снежана Филипова (во доцент на ФЗФ, Решение бр. 04-10/307 од 20.10. 2005 год.); Елеонора Петрова (во вонреден професор УГД, Штип,); Трајче Нацев и Звонимир Николовски (во доценти на УГД, Штип).

Член на Комисија за полагање на испит за лиценца за археолошки истражувања при Министерството за култура на Република Македонија (Мин.за култура, Решение бр. 30-7326/1 од 30. 12. 2005 год.).

Претседател на Комисија за програмата на Министерството за култура на Република Македонија за 2006 година за областа на музејската дејност (Мин.за култура, Решение бр. 30-4896/1 од 27. 07. 2005 год.).

Член на комисии за нострификација на дипломи од странство

Кристина Бицева, диплома од Факултет за историја и теорија на уметност на Унуверзитетот за уметности во Букурешт, Романија (претседател на Стручна комисија за нострификација, ФЗФ, Одлука бр. 09-1262/2 од 07.02.2002 год.); Ивана Накиќ, признавање на положени испити и отслушани семестри на Валенсија

Регионален Универзитет (историја на уметност во Орландо, Флорида, САД (член на Стручна комисија, ФЗФ Одлука бр. 09-1160/2 од 07.11.2002 год.); Звонимир Николовски магистратура од Белградскиот универзитет (ФЗФ Одлука бр. 09-925/2 од 29.10.2003 год.); Снежана Филипова од Белградскиот универзитет (Одлука бр. 09-567/2 од 12.05.2005 год.); Андреј Вебле (ФЗФ, Одлука бр. 09-1528/06, 20.02. 2007 год.); Дамјан Донев, диплома за завршен факултет на Дејвис и Елкинс Колец, Западна Вирџинија, САД (ФЗФ, Одлука бр. 09-1040/04 од 24.01.2009 год.).

Член на комисии за увиди во работите на заштитни археолошки ископувања

1. Член на Комисија за увид во поширокатa заштитна зона на археолошкиот локалитет Стоби, Решение на РЗЗСК бр. 08-1569/2 од 29.11.2002 год.

2. Комисија за следење на локалитетите, загрозени со хидросистемот Злетовица (Завод за заштита на спомениците на културата и музеј Штип, Решение бр. 0801/245/2, 01.11.2007 год.)

3. Комисија за локалитетот Боров Дол, село Брест, Радовиш.

Менторирање кандидат на студиски престој од програмата Фулбрајт

2003/2004 и 2004/2005 год. на проф. д-р Џоел Вокер од Универзитетот во Вашингтон ДС (University of Washington).

Член на комисии за избори во звања при институтите и музеите

1. Член на Комисија за избор на д-р Бранислав Ристески од Институтот за старословенска култура, Прилеп, во звањето виш научен соработник.

2. Член на стручна комисија за давање предлог за избор во повисоко стручно звање на Билјана Јовановска, Одлука на РЗЗСК, бр. 02.1939, од 31.10. 2003 год.

3. Член на Комисија за избор на д-р Антонио Јакимовски во звањето научен соработник на Институтот за национална историја (Одлука на ИНИ бр. 02-190/18 од 17.07.2009 год.).

4. Член на Комисија за избор на д-р Звонимир Николовски во звањето научен соработник на Институтот за национална историја (Одлука на ИНИ бр. 02-190/16 од 17.07.2009 год.).

5. Член на Рецензиона комисија за оценка на кандидатот Христијан Талески за избор во соработничко звање помлад асистент – истражувач при Институтот за старословенска култура – Прилеп, Одлука бр. 02-59/3 од 27. 03. 2013 год.

6. Член на Рецензиона комисија за оценка на кандидатот Дејан Кебакоски за избор во соработничко звање помлад асистент – истражувач при Институтот за старословенска култура – Прилеп, Одлука бр. 02-59/3 од 27. 03. 2013 год.

7. Член на Рецензиона комисија за оценка на кандидатот Димитар Тодески за избор во соработничко звање помлад асистент – истражувач при Институтот за старословенска култура – Прилеп, Одлука бр. 02-59/3 од 27. 03. 2013 год.

8. Член на Рецензиона комисија за оценка на кандидатот Орданче Петров за избор во соработничко звање помлад асистент – истражувач при Институтот за старословенска култура – Прилеп, Одлука бр. 02-59/3 од 27. 03. 2013 год.

9. Член на Рецензиона комисија за оценка на кандидатот Владимир Атанасов за избор во соработничко звање помлад асистент – истражувач при Институтот за старословенска култура – Прилеп, Одлука бр. 02-59/3 од 27. 03. 2013 год.

10. Член на Комисија за избор на д-р Драгиша Здравковски во звањето научен соработник при Институтот за национална историја (ИНИ, Одлука бр. 02-352 /22 од 30.10.2008 год.).

Рецензент на научноистражувачки проекти

Министерство за образование и наука, за меѓународниот проект: Archaeological excavation of the site Stranata, village Angelci, Strumica; МОН за проектот: Пајонија – населби, некрополи и движни наоди во Брегалничкиот басен; МОН за проектот: Раното христијанство во Брегалничкиот басен; МОН за проектот: Карпеста уметност на територијата на Република Македонија.

Член на Одбори за подигање на спомен обележја

1. Член на Одборот за подигање на спомен обележје за значењето и почитта на личноста и делото на револуционерот Ѓорче Петров, Општина Ѓорче Петров, Одлука бр. 07-2394/7 од 27. 08. 2009 год.

Член на Комисија за избор на државната награда Св. Климент Охридски

18.10.2010 год. Член на Комисијата за избор на проф. д-р Елица Манева за Државна награда Св. Климент Охридски во областа на образованието и воспитувањето за 2010 година (претседател проф д-р Коста Аџиевски, член проф. д-р Авзи Мустафа).

Добитник на награди, благодарници и признанија

1. Добитник на Плакета од Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филозофски факултет Скопје, на 16. 12. 1996 год., по повод 50-годишнината од основањето на Филозофскиот факултет во Скопје, во знак на признание за посебен придонес во развојот и унапредувањето на факултетот.

2. Носител на годишна награда Ѓорче Петров за 2009 година, на Општината Ѓорче Петров, за посебен општествен придонес во научноистражувачките активности во Македонската археологија со целосна афирмација на македонското наследство пред целиот свет низ вековите од пред нашата ера до денес.

3. Носител на Третоноемвриска награда на општината Прилеп, на 03. 11. 2012 год.

4. Носител на Плакета на Нумизматичкото Друштво Паионон, за особен придонес во развојот на нумизматиката во Република Македонија.

5. Благодарница за особен придонес кон создавањето на капиталното дело „Македонија милениумски културно-историски факти“, од Орка Холдинг, Медиа Принт Македонија, Графички центар Скопје и Фондацијата Илија Камчев, декември 2013 год.

6. Благодарница на Културно-уметничкото здружение „Трио Гавровски“ – Тетово, за впишувањето на Гласоечкото долнополошко машко двогласно пеење во листата на нематеријални културни наследстви на УНЕСКО, на 04. 07. 2016 год.

7. Благодарница на НУ Универзитетска библиотека Гоце Делчев, Штип, за промоцијата на книгата „Тајните на Исарот“ од Звонко Белдедовски, на 21. 03. 2016 год.

8. Признание на Балканската алијанса на хотелските здруженија за поддршка на културниот туризам, на 12. 02. 2015 год.

9. Благодарница за учество во својство предавач во Првата Демирхисарска летна школа (07.07.-14.07. 2017 год.), од Општината Демир Хисар и Организациониот одбор и Научниот одбор.

10. Диплома за учество во својство предавач во Втората Демирхисарска летна школа (07.07.-14.07. 2018 год.), од Општината Демир Хисар и Организациониот одбор и Научниот одбор.

Теренски и студиски престои во странство

1. 1988-1991 год. Теренска работа на римската вила на локалитетот Комбе кај Муртен / Мора, во организација на Археолошкиот сервис од Фрибург во Швајцарија. Под раководство на д-р Жан Лик Боасабер. Сезоните: 04.07-16. 09. 1988 год.; 17. 07 – 29.09. 1989 год.; јули-август 1990 год.; јули-август 1991 год.

2. 04-29. 09. 2006 год. Студиски престој во библиотеката на Римско Германската комисија на германските археолошки институти во Франкфурт на Мајна, Германија (Römisch - Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Frankfurt am Main).

3. Студиски престој во Република Словенија, локалитет Нова Табла кај Мурска Собота. Водач на група студенти од Филозофскиот факултет во Скопје. Раководител на активноста проф д-р Митја Гуштин, период 01-13. 10. 2000 год. Обука и запознавање на археолошките истражувања со дигитална технологија.

4. Студиски престој на Универзитетот во Оксфорд во 19-23. 11. 2013 година. Запознавање со недеструктивните дигитални методи во археолошките истражувања.

Елаборати, експертизи, член на стручни тимови

1. Претседател на Комисија за ревизија на елаборати за ревалоризација на збирки на движно културно наследство при Министерството за култура на Република Македонија, Решение бр. 41-6043/7 од 01.08.2008 год.; Решение бр. 47-247/3 од 14.01.2009 год.; Решение бр. 11-2488/2 од 14.08.2009 год.; Решение бр. 29-5681/3 од 14.02.2009 год.

2. Член на на Комисија за ревизија на елаборат за ревалоризација на недвижно културно наследство, споменичка целина Архео-астрономски локалитет Кокино, општина Старо Нагоричане, Решение бр. 29-604/2 од 21.01. 2010 год., при Министерството за култура на Република Македонија.

3. Член на Стручен тим за донесување на стручна оценка и мислење за крајна конзервација и презентација на објектот Римски форум во Стоби, при НУ археолошки локалитет Стоби, Решение бр. 03-68/1 од 27. 04. 2010 год.

4. Координатор на Стручен тим за евиденција и документација на старомакедонски тврдини на територијата на Западна Македонија, Источна Македонија и Повардариeто, РЗЗСК, Решение бр. 07-581/2 од 10. 05. 2004 год.

Промоции на археолошки студии, монографии, изложби

1. Делчево 2006 год., Вардарски Рид, вол. I, едитор проф д-р Драги Митревски.

2. Неготино 31. 03. 1999 год., промоција на докторска дисертација на д-р Живојин Винчиќ: 1000 години антика во Тиквешијата.

3. Штип 08.11.2010 год., промоција на докторската дисертација „Антиката во Брегалничкиот Басен“ на д-р Трајче Нацев.

4. Битола, октомври 2006 год., промоција на книгата „Хашкиот протокол“ на авторот Јован Ристов.

5. Битола, промоција на книгата на д-р Весна Калпаковска и Аница Ѓорѓиевска „Животот во Хераклеја Линкестис преку епиграфските споменици“.

6. Кратово 2005 год., промоција на Музејскиот гласник бр. 2, на Музеј на градот Кратово

7. Скопје, Промоција на книгата „Византиска Македонија“ од авторите проф. д-р Елизабета Димитрова и проф д-р Сашо Коруновски.

8. Виница, Виничко Кале. Промоција на книгата „Византиска Македонија“ од авторите проф. д-р Елизабета Димитрова и проф д-р Сашо Коруновски.

9. Преводот на делото на Прокопиј од Кајсареа, За градбите на господарот наш Јустинијан, на Миле Богески.

10. Промоција на книгата на Аница Ѓорѓиева и Насух Енгин „Хераклеја“.

11. Промоција на „Милениумски факти“, томови 1-4, во Скопје, 2013 год.

12. Промоција на „Публикации на најзначајните вредности на културното и природното наследство на Република Македонија“, Скопје, Археолошки музеј на Македонија.

13. Промотивен говор во Келтско-римски музеј во Манхинг по повод отворањето на изложбата: „Златните лица на македонските кралеви – Македонците и Келтите од Охридскиот регион“, (24.07.-16.11. 2014 год.) во Манхинг, Германија.

14. Промотивни - поздравни говори по повод годишните археолошки изложби од Капиталните проекти на Владата на Република Македонија за 2013, 2014, 2015 и 2016 година.

Учество во научноистражувачки проекти

1. Проект **Регионот на Скопје низ антиката и средниот век**, Филозофски факултет Скопје, раководител проф д-р Иван Микулчиќ. Член во стручниот тим.

2. Проект **Стари градови и тврдини во Средното Повардарје**, Филозофски факултет Скопје, раководител проф д-р Иван Микулчиќ. Член во стручниот тим.

3. Проект **Археолошко ископување на античкиот град Скупи**, Музеј на град Скопје, раководители проф д-р Милутин Гарашанин, Душанка Корачевиќ, кампањи: 07-30.09.1978 год.; 03-24.06.1980 год.; 23.09 – 10.10.1980 год. Член во стручниот тим, раководител на сонди, водење помошни дневници бр. 6, бр. 10.

4. Проект **Археолошко ископување на античкиот град Стоби**, Народен музеј на град Велес и Универзитетот од Бостон, САД, раководители проф. д-р Блага Алексова и проф. д-р Џемс Вајсман, во кампањата 22.06 – 06.08. 1977 год., отворање контролни сонди во писцината на Големата Епископска базилика, атриумот, нартексот, под раководство на проф д-р Рут Колариќ.

5. Проект **Доцноантичка и рановизантиска тврдина и средновековен град Маркови Кули**, Кисела Вода / Водно, Скопје, Музеј на град Скопје, раководител проф. д-р Иван Микулчиќ, кампањи: 07.10-07.11. 1976 год.; 12-31. 10. 1977

год.; 13-28. 11. 1978 год.; 02-19. 09. 1980 год. Член во стручниот тим, раководител на сонди.

6. Проект **Археолошко ископување на локалитетот Анче, село Крани, Преспанско Езеро**, Народен музеј Ресен, раководител проф. акад. д-р Вера Битракова Грозданова, кампања 20-31. 05. 1989 год. Член во стручниот тим, раководител на сондите, документатор.

7. Проект **Археолошко ископување на ранохристијанската базилика во село Октиси, Св. Ѓорѓи**, раководител проф. акад. д-р Вера Битракова Грозданова, кампања 1990 год.

8. Проект **Археолошко ископување на локалитетот Царина во Кратово**, Народен музеј Кратово, раководител проф. акад. Д-р Вера Битракова Грозданова, кампања 1992 год.

9. Проект **Средновековни градови и тврдини во Република Македонија**, Филозофски факултет Скопје, раководител проф. д-р Иван Микулчиќ, кампањи во текот на 1990, 1991, 1992 и 1993 год. Раководител на теренските истражувања во 1993 год., водење на главниот дневник за 1993 год.

10. Проект **Археолошко ископување на средновековната некропола Ограда, село Бистренци**, Неготино, Музеј на Македонија, Скопје, раководител Лидија Блажевска, кампањи 1990, 1991 год. Учесник во стручниот тим и документатор-технички цртач.

11. Проект **Доцноантички и средновековни комуникации и пунктови во Република Македонија**, кампањи 1996-1999 год., организација Институтот за национална историја, раководител проф. д-р Коста Аџиевски. Член во реализацијата на проектот.

12. Проект **Истражување на античкиот и средновековен град Аударист / Девол,** кампањи 2002-2004 год., главен раководител проф. акад. д-р Вера Битракова Грозданова. Теренска реализација на проектот.

13. Проект **Разбирањето на визуелната култура на Балканот**, ТЕМПУС, 2003-2005 год., ФЗФ Скопје, партнер на Универзитетот од Белград, раководител проф. д-р Елизабета Димитрова, студиски престој во Виена 2004 год.

Раководител на научноистражувачки проекти

1. Проект **Архитектонска камена пластика во Република Македонија**, I-VI век, времетраење 16. 03. 1990 – мај 1999 год. Делумно финансиран: Централен европски универзитет, Прага, за периодот 01.07. 1994 – 30. 06. 1995 год. Интензивно истражување со фото и техничко документирање.

2. Проект **Северозападна Македонија во доцната антика и средниот век**, 1995, 1996. Делумно финансиран: Институт Отворено Општество Македонија. Интензивно истражување со фото и техничко документирање на дваесетина градови и тврдини во Полог, Порече и Кичевијата.

3. Проект **Изработка на документација со заштитен карактер на доцноантичките и на средновековните тврдини во Западна Македонија**, кампања 2000 год.

4. Проект **Источна Македонија од I-VI век н.е.,** кампањи 2001-2004 год., истражување на доцноантичките фортификации, делумно финансиран од МОН (договор бр. 07-1018/4 од 02.08.2001 год.).

5. Проект **Студентски истражувачки камп Давина Кула, Чучер**, кампањи 1998-2000 год., делумно финансиран од страна на Институтот Отворено Општество Македонија. Учесници студентите од: Институтот за Историја на уметност и археологија, Институтот за историја, Институтот за класични студии.

6. Проект **Античкото кралство Македонија во Република Македонија, 2006**, ФЗФ Скопје, поддршка од Министерството за култура на Р.М. ГД бр. 18-1716/1 од 09. 03. 2006 год.

7. Проект **Сондажно археолошко истражување на локалитетот Цуцулот** (Висока)**, с Крушевица** (и Старо Бонче) – **Пелагонија, 2006,** ФЗФ Скопје (поддршка од Министерството за култура на Р.М., дозвола УЗКН бр. 08-1591/3 од 17. 10. 2006 год.).

8. Проект **Сондажно археолошко истражување на локалитетот Старо Бонче, подградие на локалитетот Цуцулот, с Крушевица – Пелагонија, 2006,** ФЗФ Скопје (поддршка од Министерството за култура на Р.М., дополнителна дозвола УЗКН бр. 08-1715/2 од 27. 10. 2006 год.).

9. Проект **Заштитно истражување и превентива на археолошкиот локалитет Селиште, село Вешје 2007,** ФЗФ Скопје (дозвола УЗКН бр. 08-1166/2 од 16. 07. 2007 год.).

10. Проект **Заштитно истражување и превентива на археолошкиот локалитет Висока, 2007,** ФЗФ (Дозвола УЗКН бр. 08-1167/3 од 19.07.2007 год.).

11. Проект **Археолошко истражување на локалитетот Старо Бонче, с Бонче, 2007**, ФЗФ Скопје, поддршка од Министерството за култура; дозвола УЗКН бр. 08-1167/6, 13. 08. 2007 год.

12. Координатор на Проектот **Имплементација на нови стандарди и технологии во археологијата на Република Македонија**, ЦАИ, Скопје, во соработка со Landscape Research Centre, The Dept of archaeology University of Leeds, The Institute of Archaeology University College London and RESCUE – The British Archaeological Trust, д-р Рубен Торп, постар проект менаџер на Археолошките истра-

жувачки сервиси и проф. д-р Доминик Поусленд, активности: семинар, одржан во Бритиш Консил во Скопје од 16-18. 04. 2007 год. на темата „Менаџмент на наследството во Република Македонија и предизвиците на конвенцијата од Ла Валета“; георекогносцирање во Скупи.

13. Иницијатор на Проектот Оформување на **Самостојна музејска збирка во состав на Филозофскиот факултет во Скопје** (Одобрена од страна на Министерството за култура со Решение бр. 33-3746/1 од 12. 04. 2007 година).

14. Проект **Тврдините – ресурси за културно-туристичкиот развој на Полог,** ЦАИ Скопје, 2008 год.

15. Проект **Систематско археолошко ископување на локалитетот Старо Бонче 2008**, ФЗФ Скопје, поддршка од Министерството за култура; Дозвола УЗКН бр. 08-1919/2, 17. 09. 2008 год.).

16. Проект **Сондажно археолошко истражување на локалитетите Маркова Кула – Јуручки Камен и Корешнички Ниви, с. Корешница, Демир Капија**, ФЗФ, Дозвола УЗКН бр. 08-580/5, 09.05.2008 год.

17. Проект **Античкото кралство Македонија во Република Македонија, 2009**.

18. Проект **Заштитно истражување и превентива на археолошкиот локалитет Старо Бонче, 2010**, ФЗФ Скопје (поддршка од Министерството за култура на Р.М. бр. 29-3221/1 од 02. 03. 2010 год.).

19. Проект **Почетни археолошки истражувања на археолошкиот локалитет Градиште, с Теарце, сектор црква Пресвета Богородица**, Музеј на Тетово и Тетовскиот крај, од 22. 10 – 02. 11. 2010 год.

20. Проект **Археолошки катастар на старите градови и тврдини во Република Македонија**, ЦАИ Скопје, поддршка од Министерството за култура (поддршка од Мин. за култура ГД 29-3222/1 од 02. 03. 2010 год.; дозвола УЗКН 08-553/2 од 09. 03. 2010 год.).

21. Проект **Систематско археолошко ископување на локалитетот Старо Бонче, 2010**, ФЗФ Скопје, поддршка од Министерството за култура; Дозвола УЗКН бр. 08-89, 07. 07. 2010 год.).

22. Проект **Сондажно археолошко истражување на археолошкиот локалитет Градиште, с Црнобуки, 2010,** ФЗФ Скопје (поддршка од Министерството за култура на Р.М. бр. 29-3221/1 од 02. 03. 2010 год.; Дозвола УЗКН бр. 08-158, 09. 08. 2010 год.).

23. Проект **Археолошки катастар на старите градови и тврдини во Република Македонија – топографија**, ЦАИ Скопје (поддршка од Министерството за култура ГД бр. 29-4677/1 од 30. 03. 2011 год.; дозвола УЗКН бр. 08-290 од 27. 04. 2011 год.).

24. Проект **Систематско археолошко истражување на археолошкиот комплекс Старо Бонче и Висока, с Бонче, 2011**, ФЗФ Скопје (поддршка од Министерството за култура ГД бр. 29-4679/1 од 30. 03. 2011 год.; дозвола УЗКН бр. 08-799, од 15. 08. 2011 год.).

25. Проект **Недеструктивно археолошко истражување на локалитетот Грамада, кај с. Корешница и локалитетот Бања, во Клисурско Маало, Демир Капија**, ФЗФ Скопје (дозвола УЗКН бр. 08-896, од 13. 09. 2011 год.).

26. Проект **Сондажно археолошко истражување на локалитетот Острец, Барбарас, Брод**, ФЗФ Скопје (поддршка од Министерството за култура ГД бр. 28-4827/1 од 01. 04. 2011 год.; дозвола УЗКН бр. 08-1013 од 10. 10. 2011 год.).

27. Проект **Археолошка топографија на старите градови и тврдини во Република Македонија**, ФЗФ Скопје (Дозвола УЗКН бр. 08-196 од 30. 08. 2012 год.).

28. Проект **Заштитни археолошки истражувања на комплексот археолошки локалитети: Висока, с. Крушевица и Старо Бонче кај с. Бонче, 2012**, ФЗФ Скопје, поддршка од Министерството за култура (ГД бр. 29-5348/1, 26. 03. 2012 год.; дозвола УЗКН бр. 08-726, од 30. 08. 2012 год.).

29. Проект **Заштитни археолошки истражувања и превентива на археолошкиот локалитет Градиште, с. Црнобуки, Битолско, 2011** (Дозвола УЗКН бр. 08-897, 13. 09. 2011 год.); **2012**, ФЗФ, поддршка од Министерството за култура ГД 29-5348/1, 26. 03. 2012 год.; Дозвола УЗКН бр. 08-691 од 14. 08. 2012 год.).

30. Проект **Истражување со изработка на документација со заштитен карактер - археолошка топографија на старите градови и тврдини на Република Македонија 2012** (ЦАИ Скопје, ГД 29-8349/1, 26.03.2012 год.; дозвола УЗКН бр. 08-196, 30. 08. 2012 год.); **2013** (Министерство за култура на РМ, Решение бр. 28-589, 24.01.2013 год., ГД бр. 28-4803/1, 20.03.2013 год.; Дозвола УЗКН бр. 08-268, 25.04.2013 год.).

31. Проект **Заштитни археолошки истражувања на Комплексот археолошки локалитети: Висока с. Крушевица и Старо Бонче кај село Бонче, 2013,** ФЗФ Скопје (поддршка од Министерството за култура ГД бр. 28-4305/1 од 20. 03. 2013 год.).

32. Проект **Дебрца – археолошка топографија на старите градови и тврдини 2018**, Филозофски факултет Скопје, септември 2018 год., финансиран од страна на општината Дебрца.

Координатор во реализацијата на категоријата капитални проекти на Владата на Република Македонија, во својство директор на УЗКН во периодот од 2013-1017 година и други активности, поврзани со истражувањата, заштитата и презентацијата на културното и археолошкото наследство на Република Македонија

1. Проект Археолошки катастар на Република Македонија & Катастар на културното наследство на Република Македонија. Иницијатор на Проектот со реализирани фази: фаза имплементирање на Археолошкиот катастар како законска обврска на Управата за заштита на културното наследство во Законот за заштита на културното наследство (Чл. 34/ Став 5: Централната евиденција, археолошкиот катастар и посебните евиденции, согласно ратификуваните меѓународни договори ги води Управата); фаза подготовка (контакти со стручните лица на Агенцијата за катастар на недвижности; консултативни и истражувачки патувања и средби со претставниците на одделите за заштита на културните наследства од министерствата за култура на Бугарија, Хрватска, Словенија); фаза распишување меѓународен тендер и изработка на физибилити студија за оформување „Развој на студија за воспоставување на катастар на културното наследство на Република Македонија“ (фирмата ИГЕА МАК д.о.о.) и фаза на реализација на Проектот Археолошки катастар на старите градови и тврдини во Република Македонија (2015, 2016 Археолошки музеј на Македонија; 2017 Филозофски факултет Скопје).

2. Координатор на активностите околу реализацијата на владиниот капитален проект: Археолошки катастар / топографија на старите градови и тврдини во Република Македонија (2015-2017), во чии рамки беа посетени голем број стари градови и тврдини и беше изработена основна документација со заштитен карактер, хоризонтални планиметрии, фотографии, при што голем дел од нив беа комбинирани со вертикални планови и доведени до финална геореференцирана форма.

3. Координатор на активностите околу реализацијата на проектот Публикации на најзначајните вредности на културното и природното наследство на Република Македонија (публикувани 20 монографии).

4. Координатор на активностите околу реализацијата на владиниот капитален проект: Археолошки локалитети, систематски археолошки истражувања на локалитетите: Скопската тврдина Кале – довршување на конзерваторско-реставраторските работи на ревитализација на Калето; Стибера; Билазора, с. Кнежје, Свети Николе; Пелагонија – Бонче и Крушевица Долниот град на Старо Бонче и Акрополата на Висока, Крушевица; Хераклеја Линкестидска; Баргала, Цареви Кули, Струмица; Кулиште Свети Размо, Охрид; Градиште на Пчиња, Младо Наго-

ричане, агријански град; Градиште с. Таор, Велешко Кале, Трескавец; Аргачи-Криви Дол, Штипско; Долиште Прилепец; Долината на Кралевите Брегалница помеѓу Штип и Уланци; Кале Локвени; Градиште Горнополско Велмеј, рановизантиски град, Китино Кале, Кичево, Кокино; некрополата на античкиот град Брианион кај с. Граиште, Демирхисарско; Грамаѓе, Барово, Демир Капија; Орлов Камен Мал Сурун, Горно Село Прилепско, град Стена - Клисурско Маало, Демир Капија и други.

5. Координатор на активностите околу реализацијата на владиниот капитален проект: Археолошко-туристички проект – Старите градови и тврдини на европската магистрала во Македонија, со локалитетите: Маркови Кули Водно Кисела Вода; Стоби кај Градско; Маркова Кула село Корешница – Демир Капија; Исар кај с. Марвинци.

6. Координатор на активностите околу реализацијата на владиниот капитален проект: Античкото кралство Македонија во Република Македонија (2016, 1017 год.).

7. Координатор на активностите околу реализацијата на археолошко-архитектонски Проект: Кратово

8. Презентации на македонското културно наследство на реномирани меѓународни собири и саеми во странство: Лондон, Велика Британија; Лувр - Париз, Франција; Лисабон, Португалија; Малага - Торемолинос, Шпанија; Санкт Петерсбург, Руска Федерација; Токио, Јапонија; Њујорк, САД; Пестум, Салерно, Италија и организатор на презентацијата во Пекинг, Кина, во периодот од 2013-2017 год..

9. Претставник на УЗКН, заедно со госпоѓа Лидија Топузова, генерален секретар на националната комисија на УНЕСКО, на X Седница на меѓувладиниот Комитет на УНЕСКО-вата Конвенција за заштита на нематеријалното културно наследство на човештвото, Виндхук, Намибија, 30. 11. – 05. 12. 2015 год., каде е впишано Гласоечкото машко двогласно пеење од Долни Полог, Тетовско, во листата на УНЕСКО.

10. Иницијатор за оформување на првата Национална стратегија за заштита и користење на културното наследство (2017-2022 год.).

11. Координатор на активностите околу реализацијата на Проектот Истражувања, заштита, конзервација, реставрација, реконструкција и презентација на античкиот театар во Скупи, 2013-2017 год.

12. Набавувач на опрема за геоскенирање георадар од фирмата МАЛА, Шведска, предаден на трајно користење на Археолошкиот музеј на Македонија, како и друга дигитална опрема за документирање на културното и археолошко наследство преку УЗКН: дрон, фотоапарат, рото-скенер и друга опрема.

13. Координатор на активностите околу реализацијата на проектот „Изградба на Светиклиментовиот Универзитет на Плаошник во Охрид“ за периодот 2013-2017 год.

14. Координатор на активностите околу реализацијата на проектот „Изградба на реконструкција на манастирскиот комплекс „Свето Преображение“ во с. Зрзе“ за периодот од 2013-2017 год.

15. Идеен иницијатор на Проектот за истражување, реконструкција и презентација на тврдината Маркова Кула, Корешница со осветлување на локалитетот и поставување јарбол со знамето на Република Македонија, доделен на Археолошки музеј на Македонија, 2016-2017 год.

16. Координатор на активностите околу донесувањето акт за прогласување на античкиот град Скупи во Скопје за културно наследство од особено значење.

17. Средби со голем број лица од странство со кои е разговарано околу проблемите на откривањето и заштитата на културното наследство (проф. д-р Ахим Арбајтер, Универзитет Гетинген, Германија; проф. д-р Каролин Су Снајвли, Гетисбург Колец, САД; доц. д-р Михаило Поповиќ, Австриска академија на науките и уметностите, Виена, Австрија, Историска географија; д-р Пол Робертс, програмски директор Ашмолеан музеј, Велика Британија; д-р Гордана Грабеж, Народни музеј Београд, Србија; д-р Иван Радман Ливаја, Археолошки музеј Загреб, Хрватска; д-р Теа Перинчиќ, директор, Повјесни музеј Ријека; д-р Дарко Комшо, директор, Археолошки музеј Пула; г-н Фатих Генел, кајмакам на градот Бига на Граник, Турција; г-ѓа Димитријка Добрева Ангелова, директор на Главната дирекција за заштита на недвижното и движното културно наследство при Министерството за култура на Р. Бугарија; г-н Зоран Вивег, Одделение за заштита на културното наследство при Министерството за култура на Р. Хрватска; д-р Гоган Скелац, ГЕОАРХЕО Загреб, Р. Хрватска; проф д-р Митја Гуштин, Универзитет за Медитеранското културно наследство; г-ѓа Ксенија Ковачевич Наглич, раководител на Документациски центар за културно наследство во рамките на Дирекцијата за заштита на културното наследство при Министерството за култура на Р. Словенија; г-н Гашпер Рутар од Центарот за заштита на културното наследство на Р. Словенија; м-р Барбара Равник, директор на Народниот музеј, Љубљана, Р. Словенија; д-р Петер Турк, кустос за предисторија, Народен музеј, Љубљана, Р. Словенија; проф д-р Драган Божич, Археолошки институт, Р. Словенија; д-р Славко Цигленечки ЗРЦ САЗУ, Р. Словенија; д-р Драгана Младеновиќ, Одделение за археологија на Универзитетот Саутемптон, Велика Британија; д-р Бен Расел од Универзитетот во Единбург, Велика Британија; проф. д-р Филип Ниводнер, Универзитет Оксфорд; проф. д-р Ине Џејкобс од Универзитетот во Оксфорд, Велика Британија; проф. д-р Ендрју Вилсон од Универзитетот во Оксфорд, Велика Британија и други.

18. Учество на Меѓународниот колоквиум и тркалезна маса за културното наследство, програма на УНЕСКО, посветено на 70-годишнината од основањето на УНЕСКО, Софија и Хасково, Република Бугарија, 10-12. 11. 2015 год., на тема „Презентација на најновите техники и методи за заштитата на културното наследство“.

Учество во научни и други собири за археологијата и културното наследство

1. 22-23. 04. 1977 год., Титов Велес, III симпозиум на Археолошкото друштво на Република Македонија. Со темата: „Известување од истражувањата на доцноантичката тврдина кај Горно Нерези“.

2. 10. 04. 1980 год., Скопје, VII симпозиум на Археолошкото друштво на Република Македонија. Со темата: „Траги на ранохристијански базилики во Скопско“ (коавтор на рефератот на проф. д-р И. Микулчиќ).

3. 25-26. 11. 1981 год., Битола, VIII симпозиум на Археолошкото друштво на Република Македонија со темата: „Доцноантичка гробница под свод кај скопското село Орман“.

4. 10-11. 10. 1984 год., Нови Сад, XII конгрес на Сојузот на археолошките здруженија на СФРЈ, со темата „Средновековната тврдина Марков Град кај скопското село Матка“.

5. 02-04. 10. 1987 год., Охрид. Симпозиум на античката секција на САДЈ со темата „Ранохристијански базилики во Средното Повардарје“.

6. 20-22. 11. 1987 год., Струмица, XI симпозиум на Археолошкото друштво на Република Македонија со темата: „Истражувања на надгробните споменици во Средното Повардарје од периодот на Раното Римско Царство“.

7. Скопје, МАНУ, Епохата на императорот Јустинија во Република Македонија, ЦАИ Скопје и МАНУ Скопје, 04. 07. 2001 год., со темата: „Exagia solidi од Република Македонија“.

7. 01-04. 10. 2002 год., Сандански, Бугарија, Меѓународен симпозиум по повод 2075 години од востанието на Спартак, Тparticular-римско наследство и 2000 христијанство, со темата: „The Gates to Paradise on the Early Christian architectural Stone Elements in the Republic of Macedonia“.

8. 10. 2002 год., Крагујевац, Србија, симпозиум, посветен на академик Драгослав Срејовиќ, со темата: „Доцноантички утврдувања во Западна Македонија“.

9. 03-05. 06. 2003 год., Ниш, II меѓународен научен собир Ниш и Византија, со темата: „Рановизантиски кастели и гратчиња на север во Скопско-Кумановскиот регион“.

2004 год., Гевгелија, Симпозиум на Македонското археолошко научно друштво.

10. 25-28. 10. 2006 год., Делчево, XIX Симпозиум на Македонското археолошко научно друштво. Тема: „Обид за убикација на градот Пелагонија“.

11. 2008 год., Кичево, Симпозиум на Македонското археолошко научно друштво, со темите: 1) „Нови моменти околу убикацијата на градот Пелагонија“; 2) „Три рано македонски тврдини кај Демир Капија“.

12. Симпозиум Мариовско – Мегленски културни релации, Прилеп, Институт за старословенска култура, Прилеп, Салида Прилеп, тема: „Античкиот град на Висока и околните тврдини“.

13. International conference Via Egnatia, Bitola, February 2009, Hotel Molika, организатор Via Egnatia Foundation, со темата: „Via Egnatia in the Republic of Macedonia“.

14. International conference Aeternitas antiquitatis (proceedings), организатори: Association of Classical Philologists ANTIKA & Faculty of Philosophy in Skopje, со темата: „The Line of Via Egnatia and the Roadside Ancient Fortresses in the Republic of Macedonia“.

15. 17-20. 10. 2012 год., XXIII симпозиум на МАНД, Дојран, со темата: „Обид за реконструкција на патот на Александар Македонски, 335 г.п.н.е. низ Република Македонија“.

16. Меѓународна конференција на БАХА (Balkan Alliance of Hotel Associations), Софија 12. 02. 2015 год. Дискусија на тркалезна маса.

17. Научна трибина на 01.04. 2011 година во Скопје по повод 90 години од смртта, 146 години од раѓањето на револуционерот Ѓорче Петров и 95 години од формирањето на населбата Ѓорче Петров, во организација на ИНИ & Општина Ѓорче Петров, учество со реферат-презентација на тема: „Ѓорче Петров, прв Македонец – археолог“.

18. International conference: Professor Fanula Papazoglu Centenary Symposium, Белград 17-18. 10. 2017 год., со темата: „Fanula Papazoglu’s Research and the City of Pelagonia in the Light of recent Discoveries“.

19. Меѓународен симпозиум Денови на Јустинијан I, Скопје 11-12. 11. 2016 год. Учество со темата: „Јустинијановиот оптички телеграф низ Република Македонија“.

20. Меѓународен симпозиум Денови на Јустинијан I, Скопје, 16-19. 11. 2017 год. Учество со коавторот Игор Ширтовски, со темата: „Контрола на западните влезови во Скопско во времето на Јустинијан I“.

21. Меѓународен научен собир: Биогеографска целина Маркови Кули, Прилеп, 20-21. 09. 2018 год., со темата: „Маркови Кули, Варош, алка во рановизантискиот оптички телеграф помеѓу Пелагонија и Средното Повардарје".

22. Прва национална конференција за византологија и медиевистика: Самоилова држава – 1000 години потоа, Охрид, Конгресен центар на УКИМ, 25-26. 10. 2018 год., како коавтор на Роберт Михајловски со темата: „Моливдовулот на византискиот император Михаил VIII Палеолог од тврдината Горно Градиште, село Долно Градче, кај Кочани".

Организатор на научен собир за археологијата и културното наследство

1. Скопје, МАНУ, Епохата на императорот Јустинијан во Република Македонија, ЦАИ, Скопје (проф. д-р В.Л.А.) и МАНУ, Скопје (академик проф. д-р Блага Алексова), 04. 07. 2001 год., 17 учесници.

Документарни телевизиски емисии од областа на археологијата

1. Документарна емисија Алтернативна археологија, МРТВ, 2000 година, стручен водител заедно со Оливер Бранковиќ.

2. Документарна телевизиска емисија Северозападни крстопати, МРТВ, 10-15. 06. 1996 год., стручен водител заедно со Љубомир Бошковски, дипл. историчар на уметност и археолог.

3. Две документарни телевизиски емисии, ТВ Сонце, Скопје 2010 година, на темите: античките градови Пелагонија и Линк.

4. Пет документарни телевизиски емисии во рамките на серијалот Археолошка авантура –Еригонскиот пат, АЛФА ТВ Скопје, промотивно емитирање во јануари 2015 година. Учесник во организацијата, планирањето, водич и интерпретатор на археолошките локалитети, географијата и историски споменатите градови, реки, планини и собитија.

Визитинг професор и предавања на археолошки школи, кампови и слично

1. Универзитет на Стокхолм, Шведска, март 2004 год. Две предавања на темите: - Рановизантиски градови и тврдини во Скопско; - Доцноантички тврдини во Западна Македонија.

2. Белградски Универзитет, Филозофски факултет, Оддел за археологија, 2006, тема: - Доцната антика во Западна Македонија.

3. Интернационален студентски археолошки камп Амфакситида, кампања Глос 2006, на 21.06.2006 год., на тема Античкиот град Пелагонија.

4. Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Frankfurt am Main, 4-29. 09. 2006 год., едно предавање на тема „Обид за убикација на античкиот град Пелагонија“.

5. Раководител и предавач на Археолошката секција во рамките на Летната Демирхисарска школа, 07-14. 07. 2017 год.; 07-14. 07. 2018 год.. Со серија предавања на теми од античката археологија на Република Македонија и Демирхисарскиот крај.

Медиумска и едукативна активност

1. Виктор Лилчиќ Адамс, низ годините, паралелно со активниот теренски и кабинетски истражувачки живот, посветуваше посебно внимание на преточувањето и интерпретацијата на научните информации од археологијата пред поширокaта јавност. Тој цврсто порачува дека одговорите на нашите актуелни проблеми се наоѓаат во нашето сопствено минато и дека ако внимателно го проучуваме човечкиот развој низ предисторијата, антиката и средниот век, секако дека ќе ги воочиме причините за подемите и падовите на древните култури и цивилизации. Некои од пораките, пренесени преку пишуваните медиуми, видете ги во неговата Библиографија (броевите: 127, 140-144 и 148).

2. Виктор Л. Адамс одржал голем број едукативни предавања во основните и во средните училишта, пред разни групи на граѓани ширум Република Македонија по градовите и селата (училиштата Орце Николов, Скопје, Јосип Броз Тито, Скопје, Раде Јовчевски Корчагин, во Црнобуки, Подмол, во општините на Неготино, Кавадарци итн.)

3. Како асистент, доцент, вонреден професор и редовен професор организирал голем број теренски студиски екскурзии со предавања на теренот ширум Република Македонија во периодот од 1988 година до денес.

4. Во рамките на Скопје Summer Stage – на отворената летна сцена на платото пред Универзалната сала во Скопје, во јули и август 2011 година, одржал четири јавни предавања на темите: - Потрагата по исчезнатиот град; - Раноантички македонски тврдини кај Демир Капија; – Античкото кралство Македонија, експанзијата на Аргеадите; и Експанзијата на Антигонидите.

Основач на издавачко претпријатие од обласста на културата и на археологијата

Основач на книгоиздателството Македонска Цивилизација, на 01. 01. 1994 год., со коиздавач Јелена Маневска Лилчиќ. Активно до 2014 година.

Основач и главен уредник на Македонско наследство / Macedonian Heritage

Основач на двојазичното списание Македонско наследство/Macedonian Heritage, уредник и член на меѓународниот борд на двојазичното списание од областа на археологијата, историјата на уметност, историја и етнологија. Активно водено од 1996 година првиот број во 1996 година до 41. број во 2913 година.

Основач на невладино здружение на граѓани Центар за археолошки истражувања Скопје

Основач и претседател на НВО Центар за археолошки истражувања Скопје, невладина, непрофитна организација за грижа, заштита, истражување, афирмација и презентација на културното и археолошко наследство на Република Македонија. ЦАИ Скопје е основана на 26. 08. 1998 година, а судски регистрирана на 08.12.1998 година (Програма во Библиографија на В.Л.А. број 92-93). Првата поддршка – донација ја доби од господин Трифун Костовски, кој широкоградо подари теренско возило ЛАДА-НИВА во 2000 година, со кое В. Л. Адамс истражуваше активно до 2017 година.

Научни истражувања и студии на теми:

Античка градежна керамика

Од истражувањата на античките керамички градежни елементи произлезе магистерскиот труд на професор д-р Виктор Лилчиќ Адамс: **Античка градежна керамика во Република Македонија, Скупи, Стоби, Хераклеја и Стибера**, одбранет на 09. 06. 1986 година на Филозофскиот факултет во Скопје, пред комисијата: проф. д-р Блага Алексова, проф. д-р Иван Микулчиќ и проф. д-р Вера Битракова Грозданова, публикуван во 1986 година.

Во студијата ги проследува: развојот на различните типови и специфични форми градежна керамика кај старите народи на Блискиот Исток, во Егеја, Хелада и Италија, потоа преглед на овој материјал кај нас, идентификување на формите, типовите и стандардите во нашите римски градски центри. Одбрани се и обработени околу 2000 примероци од 20 добро датирани антички градби и повеќе десетина сепулкрални целини, напоредно со изворните примероци и добиени одредени метрички, типолошки и други податоци, временски параметри, стандарди и отстапувања. Освен тоа, проследени се и оценети општите карактеристики на ѕидаријата, ѕиданите слогови, материјалот и квалитетот на ѕидањето во првите векови од новата ера во градовите Скупи, Стоби, Хераклеја и Стибера, средишта на античката цивилизација на територијата на Република Македонија.

Гробни и надгробни елементи од раниот римски царски период и од раното христијанство

Виктор Лилчиќ Адамс ги истражувал ранохристијанските засводени гробници, како и гробниците и надгробните камени елементи од ранoримскиот царски период на територијата на Република Македонија.

Камена архитектонска пластика

Виктор Л. Адамс започнал да ги истражува камените архитектонски елементи во 1983 година преку ранохристијанските камени елементи во Средното Повардарие, но и конструктивните елементи од храмовите и херооните кај селата Тремник и Барово. Во 1990 година одлучува да ја следи оваа материја на целата територија на Република Македонија. Так тој на 16. 03. 1990 година започнува интензивни теренски истражувања до 1999 година, кога во летните месеци ја финализира својата докторска дисертација, предавајќи ја на Белградскиот универзитет на 10. 09. 1999 година. Успешно ја брани на 08. 06. 2000 година пред комисијата: проф. д-р Александрина Цермановиќ Кузмановиќ (ментор), проф. др Александар Јовановиќ, проф. д-р Иван Ѓорѓевиќ и проф. д-р Сташа Бабиќ. Докторската диплома е нострифицирана на Филозофскиот факултет во Скопје со усвојување на Извештајот од страна на акад. Проф. д-р Вера Битракова Грозданова, проф. д-р Елица Манева и проф. д-р Коста Аџиевски.

Во рамките на оваа тема, Виктор Лилчиќ Адамс посетил, истражувал и документирал голем број локалитети. Публикувал голем број научни статии, а како врвен резултат произлезе неговиот монументален корпус на овој високо репрезентативен и ценет материјал од територијата на Република Македонија. Тоа беше неговата двотомна студија **Архитектонска камена пластика во Република Македонија од I до VI век н.е.**, под насловот **Македонскиот камен за боговите, христијаните и за живот по животот**. На импресивните 1126 страници, три карти на Република Македонија, 6 табли графичка презентација на типолошката еволуција на камените архитектонски елементи (А3 формат), тој го обелодени енормно богатиот и атрактивен македонски културен трезор со архитектонските камени елементи на територијата на Република Македонија од трите периоди на античката епоха: раната антика, раноцарскиот римски период и доцноцарскиот римски период.

Ранохристијански базилики

В. Л. Адамс, вредно истражувајќи ги архитектонските камени елементи од големиот број ранохристијански базилики, на теренот и особено во кабинетски – студиски услови, напиша голем број статии. Тој го надмина, сепак, прагот на документарност со тоа што реши да побара соодветни толкувања за објаснува-

њето, осознавањето на микрокосмосот на ранохристијанскиот храм покрај археологијата и во искуствата и трезорите на научните дисциплини како христијанската литургија, историјата на уметност, симболиката и други. Па така, конечно во 2003 година ја создаде капиталната студија **Ранохристијанска црква**, Скопје 2003, 1-268, што нешто подоцна ја публикува и на англиски јазик под насловот **Early Christian Cosmos**, Skopje 2007. В. Л. Адамс успеал во овие две студии, компарирајќи ги сознанијата, да дојде до конкретни толкувања на формите на недвижната и движната материјална култура, поконкретно ги објасни идејата и значењето на плановите и елевациските делови на раните христијански базилики во контекстите на имагинацијата на древните жители од тоа време за поредокот на нивното земно, небесно и водено опкружување.

Античка нумизматика

В. Л. Адамс се занимава со античката нумизматика уште од 1990 година. Тој ги истражувал и елаборирал доцноантичките и рановизантиските монети, откриени на повеќе стари тврдини. Но и во рамките на раноантичката нумизматика се занимавал со проблемот на монетите со натписот ПАЈОНОН, потоа со новооткриениот тип монета на историски непознатиот владетел Теутај, како и со голем број монети на македонските кралеви и раните антички градови Пела, Тесалоника, Амфипол и други.

Убикации на антички и средновековни градови и тврдини

1. Хипотеза за убикација на **Пелагонија**, главниот град на кралството Пелагонија на комплексот археолошки локалитети Висока, Старо Бонче и Павла Чука кај прилепските села Бонче, Крушевица, Подмол и Лопатица (Библиографија на В.Л.А., броеви: 131-132, 134-137, 145, 156, 187-188, 194).

2. Хипотеза за убикација на **Линк**, главниот град на кралството Линкестида, на локалитетот Градиште село Црнобуки, Битолско (Библиографија на В.Л.А., броеви: 163, 168).

3. Хипотеза за убикација на **Алмана**, антички пајонски град на реката Аксиј, на локалитетот Градиште село Кочилари, општина Градско (Библиографија на В.Л.А., броеви: 160, 170-171).

4. Хипотеза за убикација на **Достонеи**, антички пелагонски град во Мариово, на локалитетот Манастир Св. Илија, во мариовското село Пештани, општина Прилеп (Библиографија на В.Л.А., броеви: 128-129, 145).

5. Хипотеза за убикација на **Гаваларион**, средновековен град во Демирхисарскиот крај, заземен од страна на византискиот цар Андроник III Палеолог во година во рамките на неговиот поход против Србите од градот Буцинон кон гра-

дот Деврец. На локалитетот Големо Кале село Лопатица, општина Битола. Види Библиографија, броеви 176, 177.

6. Хипотеза за убикација на **Транупара**, (град) од Појтингеровата Карта на Дијагоналниот пат од Стоби за Пауталија (Ќустендил), (Библиографија на В.Л.А., број: 47).

7. Хипотеза за убикација на **Ускана**, главниот град на Пенестија (Библиографија на В.Л.А., броеви: 105, 106).

8. Анектирањето на античкото **кралство Пајонија** и претворање во македонска област - **Стратегија Пајонија**, од страната на македонскиот крал Филип V (Библиографија на В.Л.А., броеви: 174-175, 180, 186).

9. Хипотеза за убикација на fauces Pelagoniae од T. Livy (Библиографија на В.Л.А., број: 73-74).

Истражувања на античките патишта на територијата на Република Македонија

1. Реконструкција на маршот на Александар III Македонски во 335 г.пред н.е. (Библиографија на В.Л.А., број: 189).

2. Егнатискиот пат – Via Egnatia (Библиографија на В.Л.А., броеви: 49, 157, 169, 172).

3. Дијагоналниот пат – Via Diagonalis, Вардарскиот пат – Via Axia и други антички патишта во римско време (Библиографија на В.Л.А., број: 49).

4. Реконструкција на античкиот пат од Аударист за Неапол (Библиографија на В.Л.А., броеви: 133, 138, 139).

Истражување на рановизантискиот телеграф во Република Македонија

1. Централен Повардарски сигнален систем (Библиографија на В.Л.А., броеви 190, 193).

2. Западен систем од Давина Кула, Кале Барово, Кале Лениште Дебреште за Маркови Кули Варош (Библиографија на В.Л.А., број: 197).

3. Сигнална врска Клепа, Двориште – Маркови Кули Варош.

4. Сигналните врски: Клепа – Видим, Куклица – Здравчи Камен Шлегово и Клепа – Црни Врв село Калапетровци (во подготовка и делумно бр. 161).

Полеогенеза во Република Македонија

Интересот за античкото кралство Македонија, В. Л. Адамс го покажува за прв пат во историско-нумизматичката студија „Кралевите на античка Македонија и нивните монети во Република Македонија“ (како коавтор на Никола Шелдаров), Скопје 1994 година. Подоцна, во 1997 година ги публикува резултатите од своите истражувања на северната граница на кралството Македонија во списа-

нието Макдонско наследство бр. 4, како и резултатите од истражувњата на воениот поход на последниот македонски крал Персеј на пенестинскиот град Ускана во Македонско наследство бр. 14 во 2000 година. Во 2004 година го покрена научноистражувачкиот проект „Античкото кралство Македонија во Република Македонија“, при што елаборатот за реализацијата на Проектот го публикува во Македонско наследство бр. 23 во Скопје во 2004 година.

Раноантичкиот културен хоризонт на кралството Македонија не претставува главен научен интерес на В. Л. Адамс, туку е тоа полеогенезата на територијата на Република Македонија. Сепак, истражувајќи ги доцноантичките фортификации, нумизматичкиот материјал, камената архитектонска пластика, паралелно ги истражува и ги документира и старомакедонските утврдувања. Токму поради тоа, а и поради отворениот проблем околу прашањето до каде на север се протегало античкото кралство Македонија, тој одлучува, ограничено да се зафати со оваа тема во наредните години. Така го реализира проектот преку кој успева со тимска работа да собере околу 500 монети на античките македонски кралеви, депонирани во Самостојната музејска збирка во состав на Филозофскиот факултет во Скопје. Резултатите од овие обемни и студиозни истражувања В. Л. Адамс ги публикува во повеќе статии (види Библиографија, броеви: 105, 106, 121, 122, 128, 129, 145, 153, 154, 159, 174, 175, 160, 180, 186) и прелиминарната студија бр. 189, The ancient Kingdom of Macedonia and the Republic of Macedonia, ed. Cultural Heritage Protection Office, Skopje 2015, 1-84 (со коавторите И. Ширтовски, В. Атанасов, В. Симоновски и Ф. Ациевски).

Од студентските денови, од 1975 година, В. Л. Адамс особено интензивно се интересира и работи на теренските истражувања најпрво придружувајќи го неговиот професор во тоа време И. Микулчиќ, главно во рамките на проектите на Филозофскиот факултет, Скопје: „Стари градови и тврдини во Средното Повардарје“ и „Средновековни градови и тврдини во Република Македонија“, некаде до 1993 година, а подоцна во рамките на проектот „Доцноантички комуникации и пунктови во Република Македонија“ (ИНИ Скопје, 1996-1998 год.) во плодна соработка со раководителот на Проектот проф. д-р Коста Аџиевски. Во 1998 година ја основа НВО Центар за археолошки истражувања преку кој со елаборатот за реализација на проектот „Protection and safeguarding of the Cultural Heritage in the Republic of Macedonia“, CAR, Skopje 1999, 1-100 pp., проект што не успева да добие средства. Меѓутоа, овој елаборат претставува јадро и основен орбис околу кој В. Л. Адамс продолжува да дејствува во наредните години, особено по докторирањето во 2000 година. Тука ќе одбележам дека В. Л. Адамсен во ниту еден момент не подзапре со интензивните теренски истражувања на старите градови и тврдини и тоа од првиот момент кога пролетта 1975 година за прв пат се искачил на Кула над скопското село Булачани на Скопска Црна Гора, па до, еве да

launch

речеме 04. 11. 2018 година кога го изнесе од анонимноста железнодобното гратче на локалитетот Мала Костеница, Аљинце, потполно непознато во литературата. Резултатот е навистина импресивен. Ако до 2002 година македонското археолошко семејство познаваше околу 500 фортифицирани градови и утврдувања, тој оваа бројка ја зголеми двојно. Неговиот личен список во 2012 година бележи 1020 локалитети од кои дел се индикативни. Во периодот од 2012-2018 година, тој ги исфрли од списокот прелиминарно некои нереални според неговите опсервации локалитети, внесени според топонимот Кула и некои други од топографските секции и истакна околу 900 локалитети. Иако тој милува да каже дека вкупната бројка на древни градови и тврдини во Република Македонија несомнено е над 1000, имајќи предвид дека големи делови се покриени со високи шуми, а неговите специјално обучувани од него тимови катагодишно откриваат по една или повеќе потполно непознати фортификации. Тој посветено и упорно истражуваше регион по регион и дојде до импресивната бројка од 95 % посетеност на старите градови и тврдини. Денес тој истакнува листа од околу 100 локалитети со кои ќе се доближи речиси до комплетирање на сите цивилизациски пунктови на територијата на Република Македонија, иако многупати знае да рече дека, колку што се доближува до финалето, постојано секоја година се појавуваат нови и непознати градови и утврдувања дури и од прва категорија, коишто не биле никаде регистрирани.

В. Л. Адамс практично успеа со импресивни физички и умствени научноистражувачки залагања да реализира лична истражувачка опсервација врз речиси сите македонски фортифицирани локалитети и да изработи најобемна текстуална, фото и техничка документација за нив.

Постепено, но упорно ја надградуваше нучноистражувачката методологија во теренските и кабинетски истражувања, при што во последните години започна да изработува георференцирани планиметрии на локалитетите во координатен систем од ознаки по хоризонтала и вертикала на 50, поретко 100 метри. Ваквиот пристап овозможува документ со широка примена, пред сè за изградба на Археолошкиот катастар на Република Македонија, но и како значајна поддршка во заштитата на локалитетите, како и за археолошко-туристичките потреби.

Негова цел е сиот овој материјал да го обнароди во рамките на единствен Корпус на старите градови и тврдини во Република Македонија. Според првобитната идеја материјалот би го следел хронолошкиот редослед, со пишување и публикување на првите десетина томови, посветени на епохата на раната антика, за да уследат десетина томови, посветени на доцноантичката епоха. Според тоа, започна во 2009 година кога го публикуваше првиот том од Корпусот под наслов „Линкестида и Девриоп“, изд. Македонска Цивилизација, Скопје 2009, 1-232. Веќе следната година продолжува со регионот на раното античко

кралство Пелагонија, но, за жал, поради недоволните средства за печатењето на едицијата, како и потребата од теренските доистражувања на оваа благородна материја, Проектот подзабави во наредните години. Во 2013 година откако беше избран за директор на Управата за заштита на културното наследство, па сѐ до 2017 година и неговите теренски истражувања ретерираа со процентуално намалување на годишен план.

Во периодот од 2015-2016 год. Виктор Л. Адамс ја напиша студијата за античките градови и утврдувања во регионот на Скопје (Библиографија на В.Л.А., бр. 198, импресивни 160 страници, во печат).

Нема да се погреши ако се истакне дека врвниот животен проект на проф. д-р Виктор Лилчиќ Адамс претставува Корпусот на старите градови и тврдини на територијата на Република Македонија.